Begrotingsraad 1e termijn, 2 november 2020

PvdA Oude IJsselstreek

Inleiding
Toen de begroting thuisbezorgd werd en ik de enveloppe opende, zag ik de gebruikelijke documenten en een aanbiedingsbrief. Ik had eerlijk gezegd nog een andere brief verwacht namelijk een uitnodiging aan onze fractie. Een uitnodiging waarin staat, en ik citeer deze denkbeeldige brief:
"*Geachte fractie van de PvdA. Nu we 'de kans hebben om ook in onze gemeente keuzes te maken, vanuit kansen te denken en afwegingen te maken vanuit de brede welvaart en niet vanuit één perspectief', wordt het tijd dat uw partij deel gaat uitmaken van onze coalitie. Jarenlang hebt u ons geholpen om ons in deze richting te verleiden en te duwen. Nu dat gelukt is hoort daar een passende beloning bij. Vandaar deze uitnodiging*". Einde citaat.

De PvdA heeft overigens zelf bij de formatie in 2018 al gezegd dat een coalitie die over een stevig fundament wil beschikken, gebaat is bij deelname van de PvdA. Op basis van inhoud, visie, creativiteit en lef kom je met de PvdA veel verder. Dat inzicht blijkt nu uit de voorliggende begroting. Vandaar onze verwachting. Maar ook als we niet meeregeren, denken we natuurlijk kritisch mee en richten we onze pijlen altijd op de toekomst om de gemeente en samenleving verder te brengen

Was de voorjaarsnota, een verademing, de begroting is dat veel minder. We hadden gehoopt op een begroting waar het college als vliegwiel fungeert en de lokale economie duurzaam aanjaagt en waarin de raad wordt uitgedaagd keuzes te maken op basis van het door de raad zelf vastgestelde beleid. Maar helaas, die vertaalslag en invulling missen we. Kennelijk hebt u alle energie gestopt in het sociaal domein en de op te richten gemeentelijke BV waardoor andere beleidsterreinen achterblijven.

Begrotingsdoctrine
Eerst even de financiële kant van de begroting. De coalitie heeft zich heel lang op de schuldenpositie gericht. Die was veel te hoog en die schulden móesten en zóuden naar beneden. Om de begroting sluitend te krijgen moesten vanwege dit schulden-fetisjisme snelle bezuinigingen worden doorgevoerd en rare, Almende-achtige financieringstrucs, uitgehaald worden. De PvdA vond altijd al dat dat niet goed is voor de kracht van de gemeentelijke economie. De meeste economen geven inmiddels ook aan dat bij een lage rente en fatsoenlijke investeringen er geen rationele reden is om te zeggen: je moet de schulden beperken. Daarom hebben we jarenlang gediscussieerd over welke budgettaire ankers we kiezen.

Het maakt ook eigenlijk niet zo heel veel uit welk anker je kiest. Wat veel belangrijker is dat je iets moet kiezen wat voor de gemeente ook handhaafbaar is. Wat we de afgelopen jaren hebben gezien was een focus op de begroting die zorgde voor een ongezonde financiële kramp. Wat de PvdA betreft hebben we nu een eenvoudige regel gevonden die de gemeente wat meer en de noodzakelijke ruimte geeft. De nu gekozen uitgangspunten zijn kort samengevat: het eigen vermogen beperkt opbouwen en zo mogelijk stabiliseren op het huidige niveau van 15 miljoen euro. (weerstandsvermogen 2=10 en risicoparagraaf 5). Om de begroting structureel sluitend te houden. Maar ook om meer ruimte te maken voor noodzakelijke en extra investeringen. Want wat heb je aan een dikke portemonnee terwijl je inwoners geen huis en/of werk kunnen vinden? Het weerstandsratio is nu het enige anker en wordt op een niveau van 2 gehouden. Precies wat de PvdA-fractie al jarenlang betoogd.

Vertrouwen in eigen kunnen
Dan nu naar de inhoudelijke basis van de begroting. Eigenlijk moeten we, volgens de spelregels, nu als raad in debat met elkaar over deze begroting. Over een heldere en ambitieuze zorgagenda en een heldere en ambitieuze economische agenda. Maar die agenda's liggen er al en de discussies daarover hebben we de afgelopen maanden en jaren al gevoerd. In 2018 heeft de PvdA, na mislukte behandeling van de Voorjaarsnota, 'Samen op weg met de voorjaarsnota', geïnitieerd. De raadsfracties hebben samen voor vijf thema's: wonen, plattelandsontwikkeling, duurzaamheid, economische ontwikkeling en sociaal domein, de opgave voor de gemeente bekeken en een opdracht aan het college geformuleerd.

In de laatste Voorjaarsnota is ook nog een versnellingsmotie behandeld inclusief een financiële dekking. Kortom. We hebben voor het college alles in de steigers gezet. We hebben alle voorwaarden geschapen. We hebben niet alleen visies neergelegd en vastgesteld, moties gemaakt en aangenomen, ook het financiële hek is opengezet. De raad heeft haar deel geleverd. En nu zijn het college en de organisatie aan zet.

De omslag blijft uit, met alle gevolgen.
En daar begint onze onrust! Wanneer gaan het college en die organisatie echt aan de slag met de realisatie? Het zit tekstueel wel allemaal in de begroting maar in de praktijk zien we te weinig. We zien nog steeds geen beweging, significante bouw-, bestemmingsplannen en bouwkranen. En datgene wat wél wordt uitgerold, zijn vaak slechts oude plannen uit vorige regeerperiodes. In de raad, de begroting en voorjaarsnota wordt lovend over de Wageningen University & Research en hun analyses en verwachtingen geschreven, terwijl de organisatie kennelijk de andere kant lijkt uit te kijken. Er wordt, wat de PvdA betreft, intern onvoldoende geanticipeerd op de voortdurende roep uit de raad, maar vooral uit de samenleving om meters te maken. Het lijkt wel of niet gehoord wordt wat de raad zegt, dat het politieke Fingerspitzengefühl in de organisatie ontbreekt of dat de politieke vertaalslag niet kan worden gemaakt.

Het college op zijn beurt voert een deel van het beleid zoals economie, plattelandsontwikkeling, recreatie & toerisme en cultuur uit met de rem er op.
En in het geval van de zorgagenda geeft het college soms zoveel gas, dat de kans om uit de bocht te vliegen groot is.
Daardoor dreigt, volgens de PvdA, de gemeente Oude IJsselstreek het momentum nu al te verliezen. Doorpakken is nu ook echt nodig en daar zien we te weinig van. Dus college, zeg nu wat u extra nodig hebt om deze ambitie van de gemeenteraad uit te kunnen voeren. Hebt u meer en creatieve ambtenaren nodig, extra geld? Zeg het!!

Wonen
Wonen is een dak boven je hoofd hebben. Een veilige plek waar je je thuis voelt. Nederland en ook de Achterhoek zitten in een wooncrisis. Het kabinetsbeleid van de afgelopen jaren heeft vrij spel gegeven aan de markt, heeft woningbouwcorporaties uitgeknepen en daardoor de ongelijkheid in Nederland vergroot. Daarbovenop heeft de Achterhoek zich ‘de Krimp’ laten aanpraten. Gevolg is dat in de Oude IJsselstreek de wachtlijsten voor een sociale huurwoning enorm zijn, starters en mensen met lage inkomens nauwelijks aan een woning kunnen komen en huurwoningen in de vrije sector zijn voor veel mensen onbetaalbaar zijn of juist niet worden gebouwd.

Op dit terrein doet het college en de organisatie tot op heden écht veel te weinig. Op dit terrein heeft de raad gezegd: Stop met praten. We willen bouwkranen zien. We willen dat mensen die een huur of koopwoning zoeken, niet noodgedwongen onze gemeente moeten verlaten.
En behalve de enorme woningbehoefte bij onze eigen burgers, hebben afgelopen jaar al meer dan 1000 mensen de Achterhoek ontdekt. Dat zijn mensen uit alle segmenten, jong tot oud. Doen we wat met dit gegeven? Of constateren we dat alleen? Gaan we naar de provincie en vragen om extra bouwvolume? Of moeten we als ondernemende gemeente gewoon doen?

Doetinchem wrijft zich wel in de handen omdat onder andere de Oude IJsselstreek het woningbouwbeleid maar niet uitgerold krijgt. Doetinchem bouwt gewoon flink door en gaan de woningen van de Oude IJsselstreek faciliteren. Zij doen wat wij tot op heden nalaten. Wij roepen het college en de organisatie nog een keer op om de krimp-documenten door de shredder te gooien en het ambtenarenapparaat in de groeimodus te duwen. En snel!

We hebben er als raad voor gekozen te investeren in betaalbaar wonen. Nu het college en de organisatie nog! Dus college, wederom, zeg nu wat u extra nodig hebt om deze ambitie uit te kunnen voeren. We wilden samen met CDA en LB 2 maanden geleden al een motie indienen nav de discussie rondom Varsseveld, de Emmastraat om significante stappen te zetten in de woningbouw, zowel inbreiding maar ook inbreiding. indienen

Recreatie, cultuur, toerisme en economie
De gemeenteraad heeft na heel veel soebatten met het college een ambitieus plan neergelegd ten aanzien van de recreatie en het toerisme. We willen bijvoorbeeld hoogwaardige recreatieve voorzieningen, meer hotelovernachtingsmogelijkheden en een museum van nationale/internationale allure. Maar als het college niet aangeeft wat daarvoor nodig is, blijft het bij mooie plannen en vergezichten vanuit de Raad. In deze begroting zien we dat 20.000 euro wordt uitgetrokken om de toeristische sector te versterken en 100.000 euro voor een impulsprogramma economie.

Die 20.000 euro lijkt ons absoluut onvoldoende om het vastgestelde toeristisch recreatief beleid uit te werken in concrete, plannen, maatregelen en voorstellen. We hadden deze concrete plannen wel graag gezien. Hoe kunnen we de wens van de VVD, CDA en PvdA honoreren en nieuwe hoogwaardige recreatiewoningen elders in onze gemeente realiseren nu de recreatiebestemming van 't Isselt afgaat? Wat hebt u daarvoor nodig? Toerisme en recreatie is veel meer dan alleen onze eigen inwoners bedienen. Het gaat om de toekomstige inwoners, het gaat om mensen van buiten naar binnen te halen, het gaat om nieuwe werkgelegenheid.

Ook op het terrein van cultuur zien we veel minder ambitie en maatregelen dan de raad heeft vastgesteld. Op een jaarlijkse cultuurprijs na, sluiten we aan bij wat in regio gebeurt. Maar we nemen toch aan dat we ook zelf ónze plannen aan het uitrollen zijn? Hoe staat het bijvoorbeeld met de IJzercollectie? Hoe ver staat het met de Unesco-status van het DRU-Industriepark, de beeldentuin, het DRU-park? Hebben we een actuele beleidsnota kunst en cultuur? Dus college, zeg nu wat u extra nodig hebt om deze ambitie uit te kunnen voeren.

Visie op platteland.
Als gemeenteraad wachten we ook al twee jaar op het vaststellen van een Visie op landschap, natuur en groene kernen. Het college werkt van buiten naar binnen. Maar op het moment dat plotseling boeren met trekkers buiten staan, gaat de plannenmakerij binnen meteen op slot. En dat kan niet. De machtige tractoren maken kennelijk toch veel indruk. Gelukkig zijn er ook die niet alleen lawaai maken. Vorige week nog liet een agrariër uit onze gemeente in een mooie bijdrage in "Vroege Vogels" zien hoe het ook kan. Maar met een beetje pech komt de verantwoordelijk wethouder in deze collegeperiode niet verder dat het produceren van een pak papier in de vorm van een visie, die we overigens op hoofdlijnen steunen.

Nog langer wachten op maatregelen terwijl de natuur achteruit blijft hollen dus. Want zolang we niet in actie komen, blijft het geluid van jankende kettingzagen, het geluid van nieuwe ruisende bomen overstemmen. En dat terwijl de gemeenteraad wil dat kwalitatief groen met een publieke functie juist wordt gespaard en versterkt. De raad wil dat wordt ingezet op aanleg en ontwikkeling van parken in de verschillende kernen, dat stoppende agrariërs worden geholpen door bijvoorbeeld hun grond aan te kopen om te kunnen inzetten bij ruilverkaveling of andere doelen die we nastreven.

Nu het vaststellen en uitvoeren van de visie op zich laat wachten, hadden we op z'n minst verwacht dat het college, onderdelen van de visie, zoals het bomenbeleidsplan, wél aan de raad voorlegt en ten uitvoer brengt. Dit verwachten we alsnog.

We hebben het college ook herhaaldelijk uitgenodigd zelf het (groen)zonne-energie-voorbeeld te geven. Eerst onze daken en eigen P-plaatsen vol en daarna pas weilanden en akkers. Niet andersom. In deze begroting vinden we opnieuw geen voorstel. Wanneer wel? Kortom ook hier de vraag: college, zeg nu wat u extra nodig hebt om deze ambitie van de gemeenteraad uit te kunnen voeren.

Regionale samenwerking
We willen al jaren een veel meer effectieve samenwerking in de regio Achterhoek en met onze buren over de grens. Een (inter)gemeentelijk economisch beleid bijvoorbeeld. Vorige week een stuk in de lokale pers over een thematafel van de Achterhoek Board. Deze tafel afficheert zich met de slogan 'de gezondste regio'. Met alle respect. Dit onderdeel van de Achterhoek Board met allemaal belangrijke mensen, komt niet verder dan ons te vertellen dat we moeten gaan

bewegen. Op die manier komen we toch geen steek verder in onze regio? Wat de PvdA gewoon wil is dat er een goed ziekenhuis komt en dat het gesteggel tussen Winterswijk en Doetinchem afgelopen moet zijn. Als ze dergelijke thema's niet bespreken en helpen oplossen, hou dan alsjeblieft op met Regio Achterhoek.

Breng dan een juridische entiteit tussen de Oude IJsselstreek, Doetinchem, Keppel en Doesburg tot stand. Noem het 'IJsselstad', straal dat uit en manifesteer je ook zo. Aan dat soort vergezichten en visies ontbreekt het. Vind je het dan gek dat het grootste deel van de overheidsgelden in de randstad worden besteed? We laten dit allemaal gewoon gebeuren.

Tenslotte
Als fractievoorzitter van de PvdA vind ik het ook passend om uit te spreken dat ik waardering heb en respect voor de mensen die het werk doen in deze bijzondere periode. 't Vergt moed om maatregelen te kiezen en uit te voeren. Dat geldt voor de gemeenteraad, het college en het ambtelijk apparaat.

Tegelijkertijd moeten we, als we het virus eronder krijgen, vooral streven naar een ander normaal, een betere orde. De tijd waarbij de markt het doel, de overheid het probleem en het individu de oplossing is, die tijd moet nu wel voorbij zijn. Dat systeem is failliet: technisch en moreel.
De corona-crisis geeft ook andere inzichten. Corona laat zien dat solidariteit een onderdeel is van de oplossing in plaats van het probleem. Corona laat ook zien dat de houding van er kan weinig veranderen, dat dat onzin is. In een oogwenk is onze huidige manier van leven veranderd. In een oogwenk zijn we ons anders gaan gedragen.
Maar dat kunnen we ook gebruiken voor iets positiefs. Voor een toekomst waar je geniet van mooie natuur, van tijd voor elkaar, met minder verdeeldheid en wat meer naar elkaar omkijken. Een gemeente waar we eerlijk delen, van de dingen die we met elkaar bereiken. En een gemeentelijke overheid die een bondgenoot is.

Een gemeente die voelt als een vereniging. In voor en tegenspoed, waar je lief en leed deelt, waar je soms een klusje moet opknappen en waar aandacht is voor mensen die ondersteuning nodig hebben. Er is bijna niets onmogelijk als we die keuzes maken. Eerlijk zijn over de offers die we ook vragen, maar ook meer publieke welvaart. Samen kunnen we dat!

Over deze punten worden nog opmerkingen gemaakt:
1. Stoer: nu niets over gezegd gelet op 10 november extra ingelaste vergadering
2. Afhankelijk van beantwoording college komen we terug op versnellingsmotie voorjaarsnota
3. Motie Vluchtelingen, nieuwe inburgeringsbeleid

Ton Menke
Fractievoorzitter Partij van de Arbeid Oude IJsselstreek
2 november 2020

PvdA